

OVERHEIDSOPDRACHT VOOR TOEBEHOREN

De ervaring van Leefmilieu Brussel

In de ministeriële rondzendbrief van 5 februari 2009 heeft de Brusselse regering aan Leefmilieu Brussel het mandaat gegeven om een opdrachtcentrale te testen als proefproject. Om die test uit te voeren heeft de dienst gekozen voor ecologisch kantoomateriaal en gerecycleerd papier. De opdrachtcentrale, gelanceerd in 2011, staat open voor de overheidsbesturen die functioneel afhangen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

EEN OPDRACHTCENTRALE OM DUURZAME AANKOPEN TE VERGEMAKKELIJKEN

Sinds 5 februari 2009 verplicht de rondzendbrief over duurzame overheidsaankopen aan de aanbestedende overheden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om ecologische criteria toe te voegen aan hun aanbestedingen. Het betreft aanbestedingen voor toebehoren en diensten.

In 2011 voert Leefmilieu Brussel een enquête bij de Brusselse overheidsdiensten. De bedoeling is om hun interesse te identificeren om deel te nemen aan een opdrachtcentrale en hun behoeften aan kantoomateriaal te kwantificeren. Het is op basis van die raming van de hoeveelheden dat de centrale in 2012 wordt gelanceerd. Die wil de gemeenschappen helpen om de toepassing van de rondzendbrief te respecteren.

Verder geeft die opdrachtcentrale – eerder dan een aankoopcentrale – Leefmilieu Brussel ook de kans om een aanbesteding te gunnen ten voordele van andere aanbestedende diensten zonder een voorraad materiaal te moeten beheren.

WERKING VAN DE CENTRALE

Om zich aan te sluiten bij de opdrachtcentrale moeten de instellingen aansluiten bij het toepassingsveld van het artikel 4 van de wetgeving van 24 december 1993. Dit betreft bij voorbeeld de leden van de regionale en gemeentelijke besturen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest maar ook organisaties onderworpen aan de wetgeving van de overheidsopdrachten, zoals gesubsidieerde vzw's.

Die diensten kunnen rechtstreeks een bestelling doorgeven bij de leverancier door een keuze te maken in de lijst met de 150 geselecteerde producten. Ze zijn dus rechtstreeks en exclusief verantwoordelijk voor de betaling van wat hen gefactureerd wordt.

Aanvankelijk waren de reacties op de centrale vrij verdeeld. De diensten beginnen er ondertussen wel het belang van in te zien, aangezien een twintigtal onder hen zijn aangesloten sinds de lancering. Administratieve vereenvoudiging, schaalvergroting en garanties betreffende ecologische meerwaarde zijn stuk voor stuk troeven die de deelnemers op prijs stellen.

VOORBEREIDENDE FASE: INVENTARISSEN EN PROSPECTIE

De intern gemaakte verbruiksinventaris en de inventaris doorgegeven door de diensten die geïnteresseerd waren in het proefproject, dienden als werkbasis voor Leefmilieu Brussel. Het was de bedoeling om het aantal te bestellen referenties te beperken. Dit zorgde ervoor dat zeer weinig gebruikte artikelen of consumptiegerichte artikelen weggelaten werden.

De raming van de hoeveelheden en het opmaken van een inventaris die beantwoordde aan de vraag van de verschillende diensten was niet vanzelfsprekend. Want het ontbrak de overheidsdiensten vaak aan reactievermogen bij de lancering van de centrale.

Daarna werd de markt geanalyseerd om een idee te krijgen van het bestaande aanbod en om de vereisten van het lastenboek in functie daarvan aan te passen. Tijdens de prospectiefase bestond de belangrijkste moeilijkheid erin de weg te vinden tussen de artikelen die als duurzaam werden bestempeld (maar die het niet noodzakelijk zijn) en de artikelen die een echte meerwaarde bieden. Vele logo's die niet noodzakelijk garanties bieden, kunnen de koper misleiden.

MILIEUGEBONDEN CRITERIA EN LASTENBOEK

Voor deze aanbesteding koos Leefmilieu Brussel voor milieugebonden criteria die de meest positieve invloed hebben op het leefmilieu maar waarvoor tegelijk ook een aanbod beschikbaar was.

Bij de technische clausules legde het lastenboek volgende zaken op:

Voor het kantoor materiaal:

- papier en artikelen in papier/karton
 - die bestaan uit minimaal 80% gerecycleerde vezels
 - en gebleekt via TCF-¹ (zonder chloor) en ECF-² (zonder elementaire chloor)-procedés.
- rekenmachines op zonnecellen en oplaadbare batterijen;
- herlaadbare balpennen en vulpotloden, die laatste moeten uit gerecycleerd plastic bestaan;
- markeerstiften, scharen en briefopeners in metaal;
- latten, potloden en puntenslijpers in niet-gelakt natuurrhout;
- corrector-artikelen zonder solventen, gommen in natuurrubber;
- viltstiften op waterbasis, onuitwisbare stiften zonder xyleen noch toluen;

Voor A4- en A3-papier:

- 100% gerecycleerd papier, dat bestaat uit minimaal 80% post-consumptie vezels;
- gebleekt via TCF- (zonder chloor) en ECF- (zonder elementaire chloor)-procedés.
- zonder glyoxaal, optische bleekmiddelen, EDTA (ethyleendiaminetetra-azijnzuur) of DTPA (diethyleentriamine penta-azijnzuur);
- vrij van synthetische polymeren, lijmen, coatings of kleurstoffen die geklasseerd zijn als kankerverwekkend, mutageen of giftig voor de reproductie in de zin van de richtlijn 67/548/CEE;
- gehalte aan formaldehyde lager dan 1 mg/dm² papier;
- pigmenten en kleurstoffen zonder verbindingen met koper, lood, chroom, nikkel of aluminium.

De milieugebonden vereisten hebben ook betrekking op de verpakking van de artikelen: aparte verpakkingen te vermijden, groupage- en transportverpakkingen uit gerecycleerde materialen, verbod op het gebruik van PVC, terugnemen en recycleren van paletten, enz.

¹ Totally Chlorine Free

² Elementary Chlorine Free

Wat betreft de gunningscriteria

Bij de gunningscriteria wordt de milieuvriendelijke kwaliteit van de producten op 40 punten gewogen. Die hoge score getuigt van de sterke overtuiging van Leefmilieu Brussel om echt milieubewuster materiaal te garanderen.

Er zijn criteria gedefinieerd om de producten te evalueren. Die kregen een binaire score in een tabel met alle betrokken artikelen: één punt als het artikel aan het criterium beantwoordde, nul als het er niet aan beantwoordde. De volledige puntenscore voor elke inschrijver werd dan in volgende formule opgenomen:

$$\frac{\text{weging} \times \text{aantal voorgestelde artikeltypes die ecologisch zijn}}{\text{totaal aantal artikeltypes gevraagd in deze opdracht}}$$

Van de 154 producten uit de inventaris hadden deze criteria betrekking op een negentigtal producten.

Deze criteria zijn goed geformuleerd en dienden daadwerkelijk als gunningscriteria. Dit stuk van het lastenboek verwijst er trouwens naar en preciseert het wegingssysteem. Maar ze zijn op een wat onhandige manier beschreven in de technische specificaties, onder het lemma "wenselijke criteria". De technische specificaties zijn de minimaal vereiste voorwaarden. Daarom zouden deze "wenselijke criteria" in de toekomst beter in de gunningscriteria genoteerd worden.

Milieuvriendelijke kwaliteit van de criteria

Sommige criteria, onder meer voor het papier, gingen nog verder dan wat de diensten bereid waren te aanvaarden. Leefmilieu Brussel heeft dus blijk moeten geven van doorzettingsvermogen om deze criteria bij de technische specificaties te bewaren en de diensten te overtuigen dat het om gegronde keuzes ging.

Anderzijds hadden andere criteria strenger mogen geweest zijn en opgelegd mogen worden als technische specificaties in plaats van tussen te komen bij de gunningscriteria.

ANALYSE VAN DE OFFERTE EN GUNNING

In totaal hebben vier leveranciers prijs gegeven maar er werd slechts één offerte geanalyseerd. De andere waren onregelmatig of niet-conform. De analyse bestond dus uit de controle van de overeenstemming tussen wat gevraagd werd en de voorgestelde producten. Die analyse was niet makkelijk: sommige producten werden vanuit andere oogpunten voorgesteld dan de gedefinieerde criteria en sommige gegevens bevonden zich niet altijd op de juiste plek in de offerte... Aangezien het om slechts 1 offerte ging, kon geen weging noch vergelijking van offertes gebeuren.

EEN MOEILIK TE BECIJFEREN MAAR REËEL FINANCIËEL VOORDEEL

De vorige opdrachten, gegund via onderhandelde procedure, groepeerden niet dezelfde artikelen. Het is dus niet mogelijk om de kosten te vergelijken.

Maar gezien het toenemende aantal leden van de centrale lijkt het evident dat de prijzen aantrekkelijk zijn, in het bijzonder voor kleine structuren met weinig bestellingen. Want via de hefboom van de bestelde hoeveelheden kan Leefmilieu Brussel concurrerende prijzen bedingen. De leverancier heeft verder ook de prijs verlaagd van een honderdtal artikelen sinds de lancering van de opdracht.

AANPASSINGEN EN PERSPECTIEVEN

Leefmilieu Brussel heeft zijn mandaat vervuld door een toegankelijke opdrachtcentrale op te zetten die meer milieuvriendelijke producten aanbiedt. Er zouden echter nog meer diensten van deze opdracht kunnen profiteren en van alle bijhorende voordelen, als ze zich zouden aansluiten bij de centrale.

Een bredere analyse van de markt en de garanties aangebracht door labels/logo's, en een rechtstreeks contact met leveranciers van duurzame kantoorartikelen zou bij een volgende opdracht kunnen leiden tot een betere specificatie van de vereisten op milieuvlak. Er is ook vastgesteld dat de kracht van die vereisten sterk afhangt van de plek waar ze vermeld zijn in het lastenboek. Bij de gunningscriteria zijn ze niet verplicht maar met een sterke weging zorgen ze ervoor dat de meest ecologische offertes gekozen worden. Bij de technische criteria worden ze onmisbaar maar dan moet men zich vooraf goed informeren over deze opdracht om tot een voldoende aantal inschrijvers te komen die in staat zijn een offerte in te dienen.

In de praktijk was de raming van de behoeften van de overheidsdiensten niet eenvoudig en de geraamde hoeveelheden zijn soms overschreden. Op basis van de gegevens doorgegeven door de leverancier tijdens deze proefopdracht zal een volgende opdracht beter voorbereid kunnen worden. Zo zal het makkelijker zijn voor Leefmilieu Brussel om de beste prijzen te verkrijgen, aangezien de bestelde hoeveelheden gekend zullen zijn en enkel kunnen toenemen met het aantal aangesloten leden.

De volgende opdracht kan ook percelen bevatten die de inventaris uitbreiden tot andere types papierproducten (omslagen, vellen in kleur, enz.) om een hoger aantal inschrijvers aan te trekken en nog verder te gaan in bepaalde criteria.

Type opdracht: opdracht voor toebehoren

Gunningswijze van de opdracht: algemene Europese aanbesteding

Duur van de opdracht: 36 maanden (begin 2012- eind 2014)

Bedrag van de opdracht: 586.000 euro

Contactpersoon: Nathalie Sorée, Dienst Overheidsopdrachten, Leefmilieu Brussel

